

📖 Muistokirjoituksia ja muistelmia

Naisen oma huone¹

Virginia Woolf julkaisi vuonna 1929 laajennetuksi esseeksi nimeämänsä tekstin, jonka nimi oli *A Room of One's Own*. Teksti perustui luentosarjaan, jonka Woolf piti naispuolisille yliopiston opiskelijoille. Pääsanoma oli selvä: Woolf halusi luoville naisille lisää hengitystilaa. Ovatko naiset kykeneviä tuottamaan yhtä laadukasta tekstiä kuin William Shakespeare, ja sallitaanko heidän tehdä se? Mitkä ovat naisten luomistyön rajat ja rakenteet? Woolfin isä ei uskonut naisten muodolliseen koulutukseen – se piti jättää miehille. Woolf korosti luennoissaan koulutuksen merkitystä, mutta hän myös varoitti kuulijoitaan siitä, että naisten yhteiskunnallinen asema horjuu.

Viittaus Woolfin ei ehkä ole näinä aikoina poliittisesti korrekki, sillä vaikka muodollinen koulutus häneltä puuttuikin, hän oli brittinaisten keskuudessa monessa mielessä etuoikeutettu, eliitin jäsen. Mutta jotenkin minusta tuntuu, että Woolf sopii seuraavaan tarinaan. Se kertoo Sinikka Sassist, mutta ei pelkästään hänestä. Tarina kuvaa perusteilla ollutta Helsingin yliopiston viestinnän, aiemmin tiedotusopin, laitosta ja sen ensimmäisiä työntekijöitä, jotka etsivät paikkaansa akateemisessa yhteisössä.

Sinikka Sassi 6.6.1947–14.1.2013

Valtiotieteen tohtori, dosentti Sinikka Sassi kuoli Gambiassa tammikuun 14. päivänä 2013. Sassi syntyi Hämeenlinnassa, mutta muutti perheensä kanssa Helsinkiin 1960-luvun puolivälissä. Ylioppilaaksi tultuaan hän hakeutui opiskelemaan tiedotusoppia Helsingin yliopistoon. Valmistumisensa jälkeen hän työskenteli aluksi Teknillisessä korkeakoulussa, mutta palasi sen jälkeen Helsingin yliopistoon, ensin assistentiksi, sitten lehtoriksi ja lopuksi määräaikaiseksi professoriksi. Sinikka Sassi jäi eläkkeelle vuonna 2011.

Sinikka Sassi oli ensimmäisiä suoma-

laisia tutkijoita, jotka paneutuivat syvästi verkkodemokratiaan. Hänen väitöskirjansa *Verkko kansalaisyhteiskunnan käytössä. Tutkimus Internetistä ja uusista politiikan muodoista* (2000) käsitteli verkko-merkitystä julkisuudelle ja uusille politiikan muodoille. Sinikka Sassi osallistui aktiivisesti verkkodemokratiaa koskevaan kansainväliseen keskusteluun sekä artikkelien että konferenssi- ja seminaariesitysten muodossa. Hänen viimeiseksi tutkimustehtäväkseen jäi osallistuminen EU-rahoitteiseen *Immigrant Inclusion and eParticipation* -tutkimushankkeeseen.

Alan historia on järjestään voittajien historiaa – toki kuvaus sopii moniin muihinkin aloihin. Ne jotka ovat muuttaneet alan suuntaa, mainitaan, ja he ovat järjestään miehiä. Alan kansainvälisissä veteraaneissa on vain yksi nainen, Hilde Himmelweit, ja tuskin kovinkaan moni tietää mitä hän aikanaan teki. Tilanne on muuttunut rajusti viimeisten vuosikymmenten aikana. Ala on kasvanut, ja naisten osuus sen tutkijoista on noussut huikeasti sekä meillä että muualla. Toki professorin tehtävissä on edelleen selkeästi enemmän miehiä kuin naisia, mutta tämänkin suhde on muuttumassa.

Paitsi historiantekijät myös heidän kiivaimmat vastustajansa saavat huomiota aikakirjoissa, siis ne jotka ovat päätyneet rytinällä hävinneiden puolelle. Mutta hiljaisemmat ihmiset, jotka ovat levittäneet sanomaa, eivät ole juurikaan saaneet näkyvyyttä. Tarkoitan niitä, joiden työn ansiosta uudet tuulet ovat saaneet sävyä ja tarkennuksia ääriivivoihinsa ja jotka ovat toiminnallaan osoittaneet, että uudet aatteet ovat käyttökelpoisia. Tarkoitan opettajia.

Tämä on tarina naisista, joiden ansiosta eivät historian lehdet ole kääntyneet, mutta jotka ovat opettaneet viestintää sadoille opiskelijoille jo ammatillisen uransa alussa. Opettaminen on pitkään ollut väheksytty toiminnan alue akateemisessa maailmassa, vaikka yliopiston ideassa se on keskeinen: opetuksen, keskustelun ja väittelyn avullahan jo Platonin *universitas* toimi. Tänäpäin opetusta arvostetaan jo enemmän kuin aikaisemmin, mutta sietäisi arvostaa vieläkin enemmän.

Viestintä on oppiaineen vähittäisestä perustamisesta lähtien ollut äärettömän suosittu Helsingin yliopiston opiskelijoiden keskuudessa, ja suosio lienee suurin syy siihen, että 'vanhat' oppiaineet ovat sitä sietäneet. Uusien laitosten on aina taisteltava asemansa puolesta ennen kuin arvostus heltiää. Helsingin yliopistossa viestinnän ei ollut niinkään helppo saada elintilaa valtio-opin, sosiologian ja humanististen aineiden rinnalla, taloustieteistä nyt puhumatta. Mutta opiskelijamassojen suosio auttoi. Myötämieli oli joskus vastahankaista, mutta lopulta se saatiin.

Seitsemänkymmenluvulla ja kahdeksänkymmenluvun alussa tiedotusopin oppiainetta, myöhemmin laitosta pyörittivät etupäässä "viestinnän työt". Heidän muodollinen asemansa oli vaatimaton ja epävarma, mutta tyypillistä oli että he tekivät kaiken yhdessä tiiminä, opettivat, ohjasivat ja hoitivat moninaisia hallinnon tehtäviä. Laitos oli pieni ja työtä paljon. Piti revetä moneen paikkaan.

Alkuperäinen viestinnän tyttöjen ryhmä käsitti viisi naista. Meitä saatettiin hyvin kutsua tytöiksi, sillä olimme nuoria – viime aikoina olemme vapaaehtoisesti ruvenneet kutsumaan itseämme viestinnän vanhoiksi tytöiksi. On parempi tehdä itse aloite ennemmin kuin odottaa, että muut toimivat. Myöhemmin vuosina tyttöihin liittyi lisäjäsieniä, ja tänä päivänä heitä on todella monia. Helsingin yliopiston viestintä on edelleen naisten dominoima, jos kohta professuureja pitävät hallussaan miehet. Jos viestinnän työt ovat himoineet professorin tehtäviä, heidän on ollut pakko vaihtaa taloa. Yksi poikkeus toki on: Sinikka Sassilla oli viisivuotinen professuuri.

Tänäpäin yksi alkuperäisen ryhmän tyttö Helena Tapper tekee työtä Nairobissa, toinen Terhi Rantanen Lontoossa, ja kaksi meistä, Ritva Levo-Henriksson ja tämän kirjoittaja, koettavat totutella eläkeläisen oloon Helsingissä. Kolmehan meitä piti olla, kolme daamia jotka nauttisivat pitkistä lounaista ja lasillisesta viiniä arkipäivänäkin.

Mutta niin ei elämä mennyt. Sinikka nukkui pois Gambiassa, rakastamallaan Afrikan mantereella.

Mutta palatkaamme tarinaan.

Kuusikymmenluvulla vain Tampereen yliopistolla oli vakiintunut lehdistö- ja tiedotusopin laitos, peräti 1920-luvun peruja. Maan suurin yliopisto, Helsingin yliopisto, tarjosi vain hajakursseja lehtityön valmennukseen. Niille jonotettiin kuukausitolkulla. Sodasta toipunut maa avasi noina aikoina ovia ja ikkunoita eri suuntiin, ja viestintäala tulkittiin tuolloin yhdeksi avaamisen arvoiseksi ikkunaksi. Se tuntui uudelta ja raikkaalta. Vuosien perästä yliopistokin havaitsi pitkät jonot. Valtiotieteellinen tiedekunta alkoi järjestää viestinnän opetustaan uuteen kuosiin. Alusta lähtien oli tarkoituksena rakentaa laaja-alainen viestinnän oppiaine, joskin monet alkuvuosien harjoitus- ja analyysikurssit suuntautuivat journalismiin. Ajatus luoda vastapooli vasemmistolaiseksi koetulle Tampereen opetukselle syntyi myöhemmin, ja se on oma tarinansa. Meidän oppiaineemme tarkoitus oli opettaa viestintää kaksiteräisesti: yhtäältä painottaen mediaa ja toisaalta organisaatioviestintää. Me viestinnän työt edustimme mediapuolta. Organisaatioviestinnän aika alkoi myöhemmin.

Seitsemänkymmenluvun taitteessa tiedotusopin oppiaine – ensin se oli oppiaine, sitten laitos, sitten nimi muuttui viestinnäksi ja nyt ollaan taas oppiaineessa, sai ensimmäisen vakinaisen virkansa ja sille haltijan. Lehtoriksi valittiin nainen, jonka monet tuntevat viestinnän seminaarihuoneen seinältä, mutta josta tuskin kovin moni talon opettajakaan ei enempää tiedä. Taimi Torvinen oli pitkän linjan journalisti, joka harrasti historiantutkimusta pitkään vapaa-aikoinaan. Siksi hänen väitöskirjansa viipyi keski-ikään. Taimi Torvinen oli pitkään Helsingin Sanomien pääkirjoitustoimittaja, ja toimittajahuumorin siivittämänä hänen nimensä oli jo uran alkuaikoina vääntynyt Itu Pilliseksi. Nimi seurasi häntä yliopistolle, jonne hän päätyi aika dramaattisten vaiheiden jälkeen. Kun Itu oli viimein saanut valmiiksi väitöskirjansa Johan Richard Danielsson-Kalmarista ja palasi väitöksen jälkeen Helsingin Sanomien toimitukseen, häntä odotti kirjoituspöydällä kirje, joka pyysi häntä sanoutumaan irti tehtävästään. Hänet arvioitiin ylikoulutetuksi journalistina! Onneksi yliopistossa avautui tiedotusopin lehtoraatti, joka tuntui soveltuvan vanhalle journalistille.

Itu jäi taloon, vaikka tiedotusoppi aina pysyikin hänelle kolmantena vaihtoehtona. Ensin tuli journalismi, jota hän piti saamistaan kolhuista huolimatta arvossa sen yhteiskunnallisen merkityksen tähden. Toiseksi hänen arvostusasteikossaan tuli historiantutkimus. Tiedotusoppi oli Itun silmissä rehellisesti sanottuna eräänlainen puolittiede, journalismin johdannainen. Joka vuosi kun Itu piti kansainvälisen lehdistön kurssiaan, laitoksen olemattomista varoista tilattiin kuukaudeksi *The Times*, *Guardian*, *New York Times*, *Frankfurter Allgemeine Zeitung* ja *Pravda*. Itu käytti harvoin asemansa mahdollistamaa käskyvaltaa, mutta tässä asiassa muiden oli alistuttava hänen tahtoonsa: olihan kohtuullista, että opiskelijat saivat omin käsin hypistellä maailman laulehtia, vaikka eivät kukaties sanaakaan niistä ymmärtäneet. Itu ymmärsi. Hänen kielitaitonsa oli mahtava.

Historian kunnioitus, todellisten, konkreettisten asioiden ymmärtäminen ja omien rajoitustensa hyväksyminen olivat asioita, joista usein keskusteltiin Kasarminkatu 24:

n nuhjuisissa tiloissa. Entinen voimistelulaitos ei erityisen hyvin soveltunut laajojen opiskelijajoukkojen opetukseen, sillä seminaarihuoneet olivat pieniä, kaikkuisia ja jumppasali oli muhkea, mutta luokkaopetukseen huonosti soveltuva. Siellä kuitenkin oltiin pitkään. Pari vuotta vt. lehtorina toiminut Pertti Hemánus risti paikan Pöllöläksi, koska pääsisäänkäynnin oven yläpuolella komeili pöllön kuva. Itu hymähteli nuorempien väitteille, että talossa kummitteli, hän kun ei ylikuonnollisiin asioihin uskonut. Yläkerran entisistä pukuhuone- ja saunaosastoista todella kuului säännöllisesti askelia, mutta niiden aiheuttajat olivat mitä ilmeisimmin samoja laitapuolen asukkeja, joita löytyi myös roskalaatikosta. Nykyään talon on Rakennustaiteen museona, ja pukuhuoneet on taatusti myllätty ajat sitten steriileiksi.

Itu oli hyvin originelli eikä ollenkaan helppo ihminen. Kuitenkin hän oli – näin otaksun – tärkeä tekijä siinä, että laitokselle tupsahti yksi toisensa jälkeen tuolloin nuoria naisia hoitamaan vs., vt. ja ties mitä epävakinaisia työtehtäviä. Ja ehkä vähän vastahankaisesti meidän oli myönnettävä, että Itusta myös tuli meille eräänlainen roolimalli ja esikuva. Hän osoitti, ettei aina tarvitse totella määräyksiä ja edetä sovinmaisesti. Hän oli osallistunut Espanjan sisällissotaan ja eronnut heti kirkosta todettuun, ettei usko Jumalaan. Hän ei ylipäättään halunnut olla osallisena sellaisessa, mihin ei uskonut. Mutta tämä omalla vetäytyvällä tavallaan vahva nainen pelkäsi ”Tampereen poikia”, jotka hänen tulkintansa mukaan halusivat kaiken heti, eivätkä piitanneet siitä, miten monta muuta ihmistä sysättiin syrjään kunnianhimonsa tähden. Meitä Itun korrekti mutta ilmiselvä vierastus häiritsi. Me huomasimme jo varsin varhain, että Tampereen pojat avasivat osin meillekin ovia konferensseihin ja seminaareihin ulkomailla, olkoon, että useampien – mutta ei kaikkien – uranteko oli häiritsevän itsekeskeistä ja tylyä.

Rehelligesti sanottuna ei ollut kovinkaan vaikeaa saada jonkinlainen epävarma työtehtävä Helsingin tiedotusopista. Jokainen omaa tulevaisuuttaan arvostava päätyi yrittämään Tampereelle. Mutta me olimme nuoria naisia, joilla oli sidokset Helsinkiin, oli pieniä lapsia tai selkeä näkemys siitä, että halusi tehdä työtään isossa kaupungissa sinkkuna. Sellainen ei tuolloin ollut kovinkaan muodikasta. Me pysyimme Helsingissä.

Silloin tällöin kohtalo heitti meidät toisiamme vastaan, kilpailijoiksi. Se oli kova paikka. Laitoksen alkuvuosina viestinnän tytöt näet tekivät kaiken yhdessä, toimivat tiiminä ja olivat hyvin solidaarisia toisiaan kohtaan. Myöhempinä vuosina syntyi etäännyttäjä, ja meidän oli kuin olikin kilpailtava toisiamme vasten. Juuri tuollaisina hetkinä muutoin hieman vetäytyvä Sinikka nousi eturintamaan. Hänen tyyneytensä ja pitkäpinnaisuutensa nousi arvoonsa meidän muiden keskuudessa, meillä kun oli temperatuuria reilusti enemmän.

Näin jälkepäin, eläkeläisenä, sitä rupeaa pohtimaan, onko todellakin niin, että kilpailu kuuluu kaikkeen akateemiseen elämään. Sen voi oman kokemuksen perusteella sanoa, että ensimmäiset kerrat sattuvat, ja oli kovin vaikeaa päättää, mikä oli oikeaa ja mikä väärää. Meidän polustamme ei tullut sillä tavoin suora ja selvä kuin Itu Pillisen, hän kun teki vain sen mihin uskoi ja vetäytyi areenalta heti kun tuli ristiriitaja. Meidän tiimimme yhteisyys heikkeni sitä mukaa kun yksilöllinen akateeminen ammatillisuus vahvistui. Onko tämä todella ainoa vaihtoehto yliopistossa?

Tiedotusoppi ja myöhemmin viestintä oli vuosikausia Helsingin yliopiston suosituin sivuaine. Oman tiedekunnan opiskelijoiden lisäksi mukaan pyrkivät niin humanistit, teologit, sotilaat, lääketieteilijät, juristit kuin matemaatikotkin. Harjoitus- ja analyysikurssien keskustelut olivat juuri osanottajien moninaisten taustojen vuoksi kiehtovia – mutta yhteiskuntatieteellisten tutkimusmenetelmien opettaminen oli yhtä tuskaa, täsmälleen samasta syystä. Alan suuren suosion vuoksi laitos pyöritti hurjia määriä harjoitus- ja analyysikursseja. Siitä tuli eräänlainen opetuskone. Tämä puolestaan tarkoitti sitä, että viestinnän tyttöjen omat opinnot viivästyivät: ei tullut maistereita, lisensiaatteja eikä tohtoreita ihanneajassa. Tästä taas seurasi se, että Tampereen pojat päihittivät viestinnän tytöt kerta toisensa jälkeen, kun kansallisista hauista oli kyse. Mutta vähä vähältä me valmistuimme. Eikä tehnyt ollenkaan niin kipeää hävitä Tampereen pojille kuin omille siskoille...

Kesti pitkään ennen kuin Helsingissä saattoi ottaa viestinnän pääaineekseen maisteritutkinnossa, mutta viimein tuo taso saavutettiin. Sinikka Sassi oli ensimmäisiä viestinnän pääaineilijoita. Hän opetti laitoksella jo ennen valmistumistaan. Valmistuttuaan hän siirtyi hetkeksi Teknilliseen korkeakouluun, mutta palasi pian Alma Materiinsa. Sinikka oli koko ikänsä – eläkkeelle jäätyäänkin – kansalaisaktivisti, jonka kiinnostuskohteiden kirjo oli laaja: Barcelonan katukoirista e-äänestykseen ja kaupunginosatoimintaan. Hänelle oman huoneen löytäminen akatemiassa tapahtui varsin luonnollisesti. Hän innostui uudesta teknologiasta, koska se näytti tarjoavan mahdollisuuden suoraan demokratiaan, ja juuri sitä Sinikka halusi vahvistaa. Vuosien kuluessa hän joutui toteamaan, ettei uuden teknologian tarjoama demokratialisä ollut niin suoraviivainen kuin hän oli kuvitellut. Mutta juuri tämä seikka antoi virikkeitä tutkimukselle. Sinikan ongelmana ei ollut oman alueen löytäminen vaan se seikka, että hän halusi toimia myös tutkimuksen ulkopuolella. Perheelliselle yliopistonopettajalle tasapainon löytäminen erilaisten elämänalueiden kesken ei aina ollut yksinkertaista.

Meille muille oman huoneen löytäminen kesti kauemmin. Taustamme olivat kirjavat, muutamalla oli pääaineena tiedotusoppi, muilla kirjallisuustiede, valtio-oppi tai metsätiede. Teimme parhaamme perehtyäksemme myös oman alamme klassikoihin ja eritoten tuoreimpaan tutkimukseen, kärjessä tanskalaiset ja saksalaiset teokset, jos toki englanninkielisiäkin luettiin, ne olivat vauhdikkaampia ja ehdottomasti helpommin ymmärrettäviä. Me yritimme tosissamme soveltaa lukemaamme omaan tutkimukseemme, mutta aikaa se vaati, eritoten luetun soveltaminen niin, että myös oma ääni kuului.

1970-lukua on pidetty suomalaisten yliopistojen poliittisimpana ajanjaksona, ja onhan väittämässä osin perää. Slavoj Žižek on puhunut paljon *post-politiikan* kaudesta. Se oli tuolloin kaukana edessäpäin. Me olimme kaikki tavalla tai toisella poliittisia, jotkut enemmän, toiset vähemmän. Jotkut liittyivät opiskelijaliikkeeseen, toiset seurasivat valppaasti, mitä tapahtui. Sinikka oli tässäkin suhteessa jännittävä poikkeus, hieman etäinen, mietiskelevä aktivisti, joka vähät piittasi puoluerajoista.

Me halusimme muuttaa maailmaa, mutta itse asiassa viestinnän tytöt halusivat muuttaa maailmaa muualla. Meidän silmissämme Suomen rajojen ulkopuolella näytti olevan enemmän hengitystilaa kuin kotimaassa. Oliko se pakoa? Kukaties. Joka

tapauksessa me etsiskelimme omia huoneitamme Suomen ulkopuolelta ja ryhmällemme tyypilliseen tapaan teimme eksoottisia ratkaisuja. Yksi lähti tutkimaan Venäjän median historiaa ja laajensi siitä sitten globalisaatioon, toinen tutki Yhdysvaltojen hopi-intiaanien mediamaisemaa, kolmas fokusoivat ensin Intiaan, sitten Latinalaiseen Amerikkaan ja lopulta Afrikan uuteen mediateknologiaan. Sinikka ja minä jaoimme Afrikan: Sinikka hoiti läntistä Afrikkaa, minä itäistä ja eteläistä.

Valintamme vaativat matkustusta ja matkustaminen vaati rahaa. Kaikki tämä tapahtui ennen kuin kansainvälistymisestä tuli yliopistoissa mantra. Meistä kehittyi eksperttejä löytämään pieniä, vähän rahaa jakavia rahastoja ja säätiöitä. Laitos, tiedekunta tai yliopisto ei juuri meidän matkusteluamme suosinut. Aika useasti tiedekuntasihteeri syöksähti laitokselle ja sanoi sarkasmia äänessään: ”Kas vain, tähän oletekin kotimaassa vaihteeksi!” Hänellä oli oikeus tuohon sanomiseen. Noina vuosina viestinnän tytöt hoitelivat ison osan hallintoakin. Emme pitäneet siitä ja tuppasimme unohtamana määrääjat. Matkustaminen ei kuitenkaan ollut syynä siihen, että paperit olivat myöhässä.

Viestintä oli pitkään osa valtio-opin laitosta, ja pääaine hallinnoi viestinnän asioita ainakin muodollisesti. Vuosien kuluessa viestinnän tytöt kehittivät itselleen maineen itsepäisenä ja isoäänisenä ryhmänä, joka toimi yhdessä. Kun yhtä moitittiin, moitittaja sai kimppuunsa neljä muutakin. Kun yhtä valtio-opin professoria oltiin taas keran nimittämässä tiedekunnassa viestinnän muodolliseksi esimieheksi, hän huudahti: ”Miksi minä, miksi minä!” Meitä ei ollut helppo ohittaa, ja kun me muutamina vuosina käytännössä pyöritimme oppiainetta, meillä oli itse asiassa aikakin lailla epämuodollista valtaa. Itse emme sitä hoksanneet. Me toistimme toistamisesta päästyämme, miten pieniä ja mitättömiä olimme.

Muutaman vuoden kuluttua oppiaine sai apulaisprofessorin ja lopulta professuurinkin. Tehtäviin valittiin apulaisprofessoriksi Pertti Tiihonen (1976) ja professoriksi Osmo A. Wiio (1978). Oppituolien lisääntyminen tarkoitti myös, että viestinnän tyttöjen villin lännen vuodet olivat ohi. Hierarkkiset valtakoneistot kehittyivät. Meillä oli enemmän aikaa omiin töihimme, mutta asemamme olivat myös kapeampia. Yksi niistä, jotka huokasivat helpotuksesta, oli Sinikka. Hän teki mielellään omia töitään, opetti ja osallistui.

Viestinnän tytöt olivat Virginia Woolfin tapaan synnynnäisiä feministejä, ja he kokivat naisen aseman joka päivä omassa elämässään. Työtuntien mitta oli rajallinen, koska piti hakea lapset tarhasta ja syöttää ne. Mutta viestinnän tytöt eivät oikein olleet kiinnostuneita naistutkimuksesta – tästä heitä ovat oikeutetusti moittineetkin ryhmään myöhemmin liittyneet. Jollakin tavoin naistutkimus ei tuntunut sillä tapaa houkuttelevalta kuin muut tutkimuksen lohkot. Toisaalta oli selvää, että viestinnän tyttöjen oli jonkin verran helpompi päästä alalleen sisään siksi, että ala oli uusi eikä jo valmiiksi miesten miehittämä. Helsingin yliopiston ensimmäinen valtio-opin naisprofessori asetettiin virkaansa vuonna 2013!

Vuosien mittaan viestinnän tyttöjen tiet erkanivat. Jokainen löysi alueensa alan opetuksessa ja tutkimuksessa – tässä järjestyksessä. Kaksi pysyi uskollisena viestinnän laitokselle, Sinikka ja Ritva. Me muut palasimme kohtalaisen säännöllisesti takai-

sin isoäänisinä, ja me joimme edelleen hirmuisesti kahvia kertoessamme omista elämän sattumuksistamme. Nuoremmat viestinnän laitoksen opettajat ja tutkijat epäilemättä vähän pelkäsivät meitä.

Meillä ei vahinko kyllä ollut energiaa kehittämään oppiaineellemme profilia. Viestinnän tytöiltä vei energian oman tien löytäminen. Laitos pysyi pitkään melkein pelkästään opetusyksikkönä, jonne pyrkivät sisään edelleen mahtavat määrät sivuaineopiskelijoita. Kokonaisprofiili oli usvainen. Tänään tilanne on toinen. Kuten muillakin Helsingin yliopiston yksiköillä, viestinnällä on strategiansa. On visio ja missio ja tutkimuksen painotusalueet, jotka myös uusitaan määräajoin. En ole aivan vakuuttunut siitä, että tilanne sittenkään on olennaisesti parempi kuin niinä hulluina vuosina, jolloin oppiaine oli viestinnän tyttöjen tempoilevassa komennossa.

Olin äskettäin Afrikassa ja muistelin siellä Sinikkaa. Paikan päällä tajusi entistä selvemmin sen, miksi maanosa häntä kiehtoi. Siellä värit ovat voimakkaat, ristiriidat ilmi-selviä ja silti elämä sujuu, ihmiset ovat iloisia ja niin luonto kuin musiikkikin ovat uskottoman upeita. Ihmiset keskustelevat ja väittelevät mielellään. Joskus afrikkalaisten kollegoiden kanssa käytyt tuntikausien palaverit muistuttavat taannoisia viestinnän tyttöjen maailmanparannusistuntoja Pöllölässä. Mutta rehellisesti sanottuna meidän Afrikka-ulottuvuudessamme on kuitenkin samanlaisia egotripin piirteitä kuin Virginia Woolfin feminismissä. Me olemme Afrikassa etuoikeutettuja. Teemme toki lujasti töitä, olemme motivoituneita, ja työtä on paljon. Mutta meidän työmme mahdollistaa tavalla tai toisella koto-Suomi. Meidän suurin saavutuksemme on sittenkin se, että olemme onnistuneet rakentamaan oman huoneemme täällä kotona.

Näin eläkeläisenä sitä ymmärtää, että on aivan tarpeetonta yrittää hankkia huoneeseen lukkoa. Olkoon meidän omamme kaikkien omaa! Toivon mukaan polku on tämän päivän viestinnän tytöille ja pojille hieman tasaisempi kuin meille aikoinaan.

Jos ei ole, Afrikka auttaa, se suo voimaa, iloa ja lämpöä. Mutta jokaisen on itse löydettävä oma Afrikkansa.

Viitteet

- 1 Englanninkielinen esitys pidettiin Helsingin yliopistossa 7.6.2013 kansainvälisessä symposiumissa *European Public Sphere and small nations: is there a critical role for academic intellectuals?* Yksi istunto oli omistettu tammikuussa 2013 kuolleelle Sinikka Sassille, joka osallistui symposiumia edeltäneeseen projektiin.